

Отруба В.В., бакалавр, Коваль О.М., доц.

Київський національний університет технологій та дизайну

АКТУАЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСКУСІЇ ЯК ІНТЕРАКТИВНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ У ГІБРИДНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

Анотація. В статті розглянуто ключові моменти інтерактивного навчання. Пояснюється важливість дискусії, як форми комунікації. А для юриспруденції – форми вирішення конфлікту. Коротко розкривається зміст, особливості, динаміка та перспективи введення навчальної дискусії, як методу викладання у сучасних умовах гібридної освіти.

Ключові слова: дискусія; гібридне навчання; інтерактив; освітні платформи.

Otruba V., Koval O.

Kyiv National University of Technologies and Design

URGENCY OF INTRODUCTION OF DISCUSSION AS INTERACTIVE FORMS OF LEARNING IN HYBRID EDUCATIONAL PROCESS

Abstract. The article considers the key points of interactive learning. Due to the importance of discussion as a form of communication. And for jurisprudence – forms of conflict resolution. The content, features, dynamics and perspectives of introduction of educational discussion as a method of teaching in modern conditions of hybrid education are briefly revealed.

Keywords: discussion; hybrid learning; interactive; educational platforms.

Вступ. Актуальність обраної теми пояснюється виключною важливістю інтерактивного навчання у сучасних реаліях. Ми живемо в «новій реальності» карантинів та дистанційного суспільства. Освіта має не лише пристосовуватися до нових викликів, а й передбачати новітні вимоги та споживчі потреби, що ставляться до всього освітнього процесу. Запровадження гібридної освіти є одним зі способів еволюції навчального процесу у ВНЗ.

Дискусії, як форми комунікації, що використовується не лише в повсякденному житті, а й в навчанні та подальших трудових відносинах. Вміння вести дискусію безпосередньо впливає на ефективність студента, як майбутнього спеціаліста. Юриспруденція не є виключенням. Визначальне значення для бажаного вирішення справи – грає вміння юриста аргументувати свою позицію та довести її, пояснити клієнту вимоги законодавства й розтлумачити правовідносини, що склалися.

Як відомо, дискусія – це метод обговорення та розв'язання спірних питань, є обмін ідеями, думками з метою пошуку об'єктивної правди, а також формування власної думки її учасників. Дискусія є найважливішою формою навчального процесу, бо сприяє розвитку рефлексивного мислення у студентів.

Постановка завдання дослідження – розкрити зміст, особливості, динаміку та перспективи введення навчальної дискусії, як методу викладання юридичних дисциплін у гібридний освітній процес.

Результати досліджень. Для початку розберемося з термінологією. Є традиційні методи навчання (лекції, семінари). А є – інтерактивні методи. Останні розглядаються, як новітні та модернові. Особлива важливість яких виявляється зараз з розвитком технологій і появою покоління Y. Покоління мережі або покоління Y – це перше покоління, яке виросло у постійному контакті з цифровими засобами масової інформації. Це покоління студентів, які також відомі як цифрові мешканці, їх техно-соціальні, громадські зв'язки з їх натуралізованим використанням технологій у кожному аспекті навчання, з їх здатністю навчатися по-новому поза аудиторією, розширюють межі освіти. Використання цифрових медіа в освіті призвело до збільшення використання та

залежності від інтерактивного навчання, що, у свою чергу, призвело до революції у фундаментальному процесі освіти.

Для доставки синхронного вмісту зазвичай використовуються такі технології, як відеоконференції та веб-конференції. Прикладом цього є зростання використання Skype та GoToMeeting для обговорень та лекцій у віртуальних класах, а нині це Zoom та Google Classroom. Для асинхронної доставки контенту розробники курсів використовують різноманітні набори програмного забезпечення, які включають різні типи інтерактивних елементів.

Дискусія є інтерактивним методом навчання. Окрім того, є гібридне (змішане) навчання.

Традиційне навчання складається із лекції, практичного та форм контролю вивченого матеріалу. Саме про традиційні форми в прешу чергу йде мова в Законі України «Про освіту» від 2017 року. І як визначає Закон: «Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору» [1].

Активні методи навчання – це способи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, які спонукають до активної розумової і практичної діяльності в процесі оволодіння матеріалом, коли активний не тільки викладач, але й студент [2].

Інтерактивне навчання – це навчання, яке вимагає участі студентів. Ця участь може проходити під час обговорення в аудиторії та невеликих групах, а також шляхом вивчення інтерактивних навчальних матеріалів, які вони дають у цифровому класі.

Інтерактивне навчання дозволяє використовувати студентам в процесі критичне мислення, співпрацю, SEL та інші навички. Чим частіше студент працює з певним набором понять, тим більша ймовірність того, що він засвоїть їх у своїй базі знань. Значення повторень не можна переоцінити, і було проведено багато досліджень щодо позитивних ефектів повторного навчання

Прикладами новітніх платформ, що запроваджують Інтерактивне навчання є Genially та Flipgrid [3].

Інтерактив означає, що викладач і слухачі виступають рівноправними суб'єктами навчання, кожен з яких може мати власну думку, яка апріорі має право на існування.

Метою інтерактивної взаємодії є:

- створення умов для залучення студентів до навчального процесу;
- створення атмосфери співпраці, взаємодії, кооперації;
- створення комфортних умов навчання;
- продуктивне навчання, постійний взаємозв'язок з життєвими ситуаціями.

Гібридне навчання – це підхід до освітнього процесу, який поєднує онлайн-навчальні матеріали та можливості для взаємодії в Інтернеті з традиційними методами навчання. Отже інтерактивне навчання може застосовуватися як при класичному навчальному процесі, так і в змішаному навчанні.

Терміни «змішане навчання», «гібридне навчання», «навчання, опосередковане технологіями» [4], «веб-розширене навчання» та «змішане навчання» часто використовуються як синоніми в літературі [5].

Існують різні моделі змішаного навчання, запропоновані деякими дослідниками та освітніми аналітичними центрами. Ці моделі включають [6]:

- Особистий нагляд – де викладач проводить інструкції та доповнює їх за допомогою цифрових інструментів.
- Ротацію – студенти перебирають графік самостійного онлайн-навчання та вічна-віч.
- Гнучкість – більша частина навчальної програми здійснюється через цифрову платформу, і викладачі доступні для особистих консультацій та підтримки.
- Лабораторні роботи – вся навчальна програма здійснюється через цифрову платформу, але в постійному фізичному місці. Студенти зазвичай також проходять традиційні заняття за цією моделлю.
- Самостійне під'єднання – студенти вирішують доповнити своє традиційне навчання за допомогою онлайн-курсів.
- Онлайн-платформи – Студенти проходять весь курс через онлайн-платформу з можливістю реєстрації викладача.

На прикладі нашого університету, ми маємо навчально-освітню платформу «МНСОП», де застосовані саме вище зазначені моделі гібридного навчання. Поміж міжнародних відомих платформ для гібридного навчання Khan Academy, Udemy, Coursera та інші. Широко відома українська платформа Prometheus.

Для проведення гібридного навчання широко використовуються такі освітні ресурси як Google Classroom.

Диференціюють імітаційні та не імітаційні методи активного навчання. Базуючись на ознаках інтерактивного навчання, форми й методи такого навчання можна розділити на дискусійні (інтерактивна лекція, діалог, групова дискусія, дебати, проведення навчальних клінічних конференцій тощо), ігрові (ділові, рольові, освітні), тренінгові форми проведення занять (комунікативні, особистісного зростання, професійні).

Основні ознаки інтерактиву:

- розширення пізнавальної активності – процес навчання побудовано таким чином, що кожен заохочений до активного пізнання через багатосторонню комунікацію, групову роботу та творчу взаємодію;
- ситуація взаєонавчання – кожен може висловлювати свою думку і рефлексувати, покладаючись на свій досвід і знання; істина і смисли окреслюються у полілозі та взаємодії, а не транслуються готовими знаннями;
- ситуація успіху – присутня атмосфера доброзичливості і взаємопідтримки, що дозволяє кожному відчувати себе комфортно, активно діяти, відзначати власні успіхи, досягнення інших і надбання усієї групи;
- різноманітність форм роботи, що змінюють одна одну, – індивідуальна, парна, групова робота, робота в командах;

Для доставлення синхронного вмісту лекції зазвичай використовуються такі технології, як відеоконференції та вебконференція.

Дискусія – це форма колективного обговорення, мета якого – виявити істину або знайти правильний розв'язок порушеного.

В умовах дистанційного навчання дискусія стає ледь не єдиним методом корисного та плідного спілкування та передачі знань від викладача до студента. Окрім того, грамотно побудована дискусія містить інтелектуальні та розважальні елементи порівну, що дозволяє втримати увагу студента.

- Наукова (навчальна) дискусії проводяться у три етапи.
- Підготовка (вибір теми, підготування тез);
- Основний (своєю чергою поділяють на під етапи представлення різних думок та аргументації і порівняння та зіставлення);
- Завершальний (узагальнення та компромісне рішення, підсумовування).

Найпоширеніші форми дискусії є Круглий стіл – бесіда, учасники якої мають рівні права і послідовно обговорюють проблему. Окрім того, існують наступні форми:

- Експертна група – це форма дискусії, під час якої клас розбивається на маленькі групи.

- Форум – велике обговорення у якому експертна група обмінюється думками з аудиторією.

- Мозкова атака (мозковий штурм) – форма дискусії, в ході якої генерується ідеї для розв'язання проблеми.

- Симпозіум – найпоширеніша форма навчальної дискусії. Учасники виступають з повідомленнями, або рефератами, а потім відповідають на запитання аудиторії.

- Дебати – формалізована форма обговорення, що будується на основі фіксованих завчасно виступів учасників, об'єднаних у команди-суперники, а також на основі виступів-спростувань.

- Судове засідання – це форма обговорення, що імітує слухання судової справи. Найпоширеніша в юридичному навчанні.

- Перехресна дискусія – один з методів технології розвитку критичного мислення. Обговорюється тема, що об'єднує дві протилежні точки зору.

Згідно з NCTE, активні, успішні учасники цього глобального суспільства 21 століття повинні вміти:

- розвивати навички та вільне володіння технологічними інструментами;
- будувати навмисні міжкультурні зв'язки та стосунки з іншими, щоб спільно ставити та розв'язувати проблеми та зміцнювати незалежне мислення;

- розробляти та обмінюватися інформацією для глобальних спільнот для досягнення різноманітних цілей;

- керувати, аналізувати та синтезувати декілька потоків одночасної інформації;

- створювати, критикувати, аналізувати та оцінювати мультимедійні тексти;

- дотримуватись етичних обов'язків, яких вимагає ці складні середовища [7].

Навчання ведення дискусії на іноземній мові припускає визначення функціональних моделей діалогічного дискусійного спілкування, розробку стратегії і тактики мовленнєвої поведінки в дискусії а також умінь необхідних у дискусійної взаємодії.

Під час дискусії кожний учасник виконує певну роль. Виділяють такі ролі, як ведучий, аналітик, секретар, спостерігач, вартовий часу.

Великий інтерес викликають педагогічні методики навчання студентів. Завдання будь-якої методики полягає в підвищенні ефективності освітнього процесу. Серед діалогових методик виділяють: проблемно-пошукові діалоги, семінари-дискусії, учбові дискусії, евристичні бесіди, аналіз конкретних ситуацій.

Вступні методики в будь-який діалог включають «розігриваючі» вправи, їх також називають «криголами» (icebreaking), оскільки такі вправи ніби «розтоплюють лід» у групі, об'єднують, налаштовують на доброзичливий лад та співпрацю.

У форматі вправ-криголамів може відбуватися знайомство учасників.

Корисні також є енерджайзери, або методики підвищення/переключення уваги, що слід застосувати у випадках:

- коли необхідно зняти напругу або підвищити енергію та емоційний тонус у групі;

- перед зміною діяльності або переходу від одного етапу до другого;

- обов'язково – після перерви (на обід або кави-брейки) перед початком роботи.

Варто зауважити, що допоміжні методики, як і «криголами» хоча налаштовують на продуктивну співпрацю, їх не повинно бути багато. Проте їх застосування

обов'язкове, якщо ефективність роботи групи зменшується через втому, брак уваги, одноманітність завдань або довготривалу чи інтенсивну інтелектуальну діяльність.

Визначальною рисою дискусії є те, що студенти мають значну свободу дій у побудові знань, розуміння чи тлумачення. Іншими словами, вони мають значні «інтерпретаційні повноваження» для оцінки правдоподібності чи обґрунтованості відповідей учасників [8].

Чотири ознаки свідчать про ефективність дискусії: зосередженість учасників, базові знання студентів, чіткий акцент на взаємодії студент-студент, або студент-викладач.

Фокус дискусії – це обговорення, щоб досягти чогось цінного. В нашому випадку конкретні знання, компроміс, вирішення суперечки. Цілі кожної дискусії розглядаються та відповідають цілям освітнього курсу.

Існують різні види дискусій. Від дискусій в групі, до великих форумів. Найбільш ефективним вважаються дискусії в невеликих групах. Зауважимо, що проводити такі дискусії зручно під час відео конференцій (Zoom, Google). Дискусія дозволяє студенту швидше та надійніше засвоїти матеріал, напрацювати ораторські навички, необхідні в роботі. Обговорення також буде корисним для підвищення мотивації студентів. Тобто пояснення для чого їм потрібно брати участь в дискусії. Звісно дискусія неможлива без отримання певних первинних знань. Тому окрім покращення ораторських навичок, дискусія стимулює потребу читати й вивчати запропоновану інформацію, шукати нову для підкріплення власних тез.

Акцент ставиться саме на навчанні, а навчання стає цікавим, інтерактивним і зрозумілим.

Висновки. Роблячи підсумки дослідження, можна сказати, що дискусія є важливим методом інтерактивного навчання. Саме в ході дискусії розкривається потенціал студента, його знання, ерудованість, навички переконувати й аргументувати, розвивається критичне мислення. Дискусія є ефективною формою організації навчання, яка сприяє розвитку у студентів лінгвориторичної компетентності, особливо важливою для фахівців-юристів. Проте, розвинута навичка ведення дискусій допомагає логічно правильно формулювати тези й питання, застосовувати різноманітні риторичні форми задля досягнення своєї мети, що необхідно представнику будь-якої професії.

Методика проведення дискусій може складатись з наступних 3-х етапів: перший – зацікавлення студентів самою проблемою дискусії, другий – власне, сама дискусія з вирішенням низкою проблем, і третій – формулювання висновків та підсумок дискусії. Правила проведення дискусії відіграють головну роль у тому, щоб забезпечити її ефективність.

Технології розвиваються і змінюються успішні стратегії викладання та форми викладання і подачі матеріалу. Ми є свідками поступового переходу від традиційний форм до інтерактивних форм навчання.

Список використаної літератури

1. Про освіту: Закон України. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2017. № 38–39. Ст. 380.
2. Інтерактивні методи викладання. Практичні поради для суддів-викладачів. К.: ФОП Демчинський О.В., 2017. 64 с.
3. Interactive Learning with Flipgrid and Genially. URL: <https://blog.genial.ly/en/interactive-learning/>
4. Shift happens: online education as a new paradigm in learning. *The Internet and Higher Education*. 2000. 3 (1–2): 41–61. 2000-01-01. doi:10.1016/S1096-7516(00)00032-4. ISSN 1096-7516.
5. Margie M. The hybrid online model: Good practice. *Educause Quarterly*: P. 18–23.
6. Friesen Report: Defining Blended Learning). Archived from the original (PDF) on 2015-05-01. Retrieved 2013-10-22.
7. Визначення NCTE грамотності 21-го століття» (PDF). URL: www.ncte.org.
8. Discussion Methods. URL: <https://poorvucenter.yale.edu/resources/teaching-techniques-and-methods/discussion-methods>.